

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ที่มีต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในด้านผู้สอนและวิธีการสอน ด้านผู้เรียน ด้านเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้ และกำหนดเนื้อหาวิชาทั้งหมด 4 กลุ่มวิชา คือ 1) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ประกอบด้วยรหัสวิชา AS100 , PS101 2) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ประกอบด้วยรหัสวิชา AM100 , AP103 3) กลุ่มวิชาภาษา ประกอบด้วยรหัสวิชา TH102 , AE102 และ 4) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วยรหัสวิชา GS100 , MA100 รวม 8 รายวิชา โดยศึกษาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ที่ศึกษารายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 265 คน ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการศึกษา

ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

นักศึกษาที่ศึกษารายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดใกล้เคียงกันเป็นนักศึกษาในคณะสังคมศาสตร์และคณะบริหารธุรกิจ นอกจากนั้นเป็นนักศึกษาคณะบัญชี การเงินและการธนาคาร คณะนิติศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 20 สาขาวิชา โดยมีนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ลงทะเบียนเรียนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการจัดการและนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ส่วนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่นักศึกษาจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่งเคยได้เรียนมามี 10 รายวิชา รองลงมาคือ 5, 8, 7 และ 6 รายวิชา ตามลำดับ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ต่อรายวิชาในหมวด วิชาศึกษาทั่วไป ดังนี้

2.1 ด้านผู้สอนและวิธีการสอน พบว่านักศึกษาเห็นด้วย 10 รายการจาก 15 รายการ (ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป) รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยเกินร้อยละ 60 มี 3 รายการ ได้แก่ ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดในเค้าโครงรายวิชาได้ชัดเจน ผู้สอนได้อธิบายวัตถุประสงค์ตามเค้าโครง รายวิชา และผู้สอนได้เตรียมการสอนในรายวิชาที่สอนได้เป็นอย่างดี รายการที่นักศึกษาเห็นด้วย อย่างยิ่งมีมากที่สุด 4 รายการ ได้แก่ ผู้สอนมีความตั้งใจในการสอนทุกชั่วโมง ผู้สอนมีทัศนคติที่ดี ต่อรายวิชาและเนื้อหาที่สอน ผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ และผู้สอนมีความรู้ ความ สามารถในรายวิชาที่สอน และรายที่นักศึกษาไม่แน่ใจมีมากที่สุด 4 รายการ ได้แก่ ผู้สอนมีการ ติดตามผลการสอนอย่างสม่ำเสมอ ผู้สอนมีวิธีการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถ คิดอย่างมีระบบ ผู้สอนมีเทคนิคในการกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง และผู้สอนใช้ สื่อการสอนที่หลากหลาย

2.2 ด้านผู้เรียน พบว่านักศึกษาเห็นด้วย 8 รายการจากทั้งหมด 10 รายการ (ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป) รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยเกินร้อยละ 60 มี 4 รายการ ได้แก่ ผู้เรียนได้รับความรู้ ตามวัตถุประสงค์รายวิชานั้นๆ ผู้เรียนเข้าใจในการ “บริการ” ผู้อื่นและสังคม ผู้เรียนมองเห็นความ สำคัญในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของ การประยุกต์ใช้รายวิชาศึกษาทั่วไปร่วมกัน รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งมีมากที่สุด 2 ราย การ ได้แก่ ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญในการเรียนรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และผู้ เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้รายวิชาศึกษาทั่วไปร่วมกัน รายการที่นักศึกษาไม่ แน่ใจมีมากที่สุด 2 รายการ ได้แก่ ผู้เรียนเข้าใจ “สังคม” แห่งชีวิต และผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน

2.3 ด้านเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้ พบว่านักศึกษาเห็นด้วย 10 รายการ (ตั้งแต่ ร้อยละ 50 ขึ้นไป) รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยเกินร้อยละ 60 มี 2 รายการ ได้แก่ เนื้อหาวิชา มี สารที่ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองต่อผู้อื่นและสังคม และเนื้อหาวิชา มีความสัมพันธ์ กับวัตถุประสงค์ รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งมีมากที่สุด 2 รายการ ได้แก่ เนื้อหาวิชา มีสาระ ประโยชน์นำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน และผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งกับตัวเองและผู้อื่น รายการที่นักศึกษาไม่แน่ใจมีมากที่สุด 5 รายการ ได้แก่

รายวิชาที่เรียนช่วยสร้างทักษะในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น เนื้อหาวิชามีสาระของคุณธรรม จริยธรรม สอดแทรก เนื้อหาวิชามีความทันสมัย เนื้อหาวิชามีสาระที่ผู้เรียนเข้าใจลักษณะของวัฒนธรรมไทย และมองเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเนื้อหาวิชามีความยากง่ายอย่างเหมาะสม

2.4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ด้านผู้สอนและวิธีการสอน

- 1) ผู้สอนควรมีเทคนิคและสื่อการสอนที่หลากหลายมีจำนวนมาก เป็นสื่อที่สนุก น่าเรียน โดยมีผู้เสนอแนะทั้งหมด 16 คน
- 2) ข้อเสนอแนะจากกลุ่มความถี่ 4- 6 คน ได้แก่ ผู้สอนควรอธิบายเนื้อหาในบทเรียนให้เชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน กำหนดเวลาสอนให้เหมาะสม อีกทั้งควรมีมาตรการไม่ให้ผู้เรียนคุยกันขณะสอน โดยสร้างแรงจูงใจในการสอน การให้งานหรือกิจกรรมทำ กำหนดงาน ส่งงาน ให้ชัดเจน และเข้าใจในวัยของผู้เรียนด้วย
- 3) ข้อเสนอแนะจากกลุ่มความถี่ 1 – 3 คน ได้แก่ วิดีโอที่ใช้ในการสอนควรมีหลักการที่ชัดเจน อธิบายถึงประโยชน์ที่ได้รับและควรใช้เสียงดังพอควร แทรกคำพูดที่ขบขันขณะสอนบ้าง เปิดโอกาสให้ซักถามขณะเรียนหรือนอกเวลาเรียน และควรมีคะแนนเก็บระหว่างเรียน อีกทั้งควรรับจำนวนผู้เรียนให้เหมาะสมเพื่อการดูแลได้ทั่วถึง

ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนบางส่วนเสนอว่า ผู้สอนควรยกตัวอย่างในบทเรียนให้เข้ากับชีวิตประจำวัน ไม่ควรมีรายงานในเวลาใกล้สอบ ควรสอนเสร็จก่อนสอบ 1 อาทิตย์ เพราะจะได้ทบทวนเนื้อหาที่เรียนมา

ด้านเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้

รายวิชาที่เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีผู้ให้ความเห็น 6 คน และมีผู้เรียนบางส่วน เสนอว่า เนื้อหาบางรายวิชาเป็นเรื่องใกล้ตัว อาจยากแก่การเข้าใจควรพูดหรือยกตัวอย่างมากๆ เช่น เนื้อหาภาษาอังกฤษควรปรับปรุงให้ง่ายลง อีกทั้งแนวคิดต่างๆ มีมากมายแก่การจดจำควรแยกประเภท

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งสามารถนำเสนอประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านผู้สอนและวิธีการสอน พบว่า ผู้สอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปส่วนใหญ่ได้ชี้แจงรายละเอียดและอธิบายวัตถุประสงค์รายวิชาที่ปรากฏในเค้าโครงรายวิชาได้ชัดเจน ตลอดจนมีการเตรียมการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เป็นอย่างดี รายการดังกล่าวได้สอดคล้องกับการบริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยพายัพ คือมหาวิทยาลัยพายัพได้มีแนวปฏิบัติให้อาจารย์ผู้สอนทุกคนเตรียมการสอนล่วงหน้า เขียนเค้าโครงรายวิชาและแจกเค้าโครงรายวิชาพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ให้นักศึกษาทราบในชั่วโมงแรกของการสอนในแต่ละภาคการศึกษา การที่ผลการศึกษาออกมาว่า ผู้สอนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนนับว่าเป็นการบรรลุเป้าหมายของฝ่ายวิชาการในระดับหนึ่ง ดังแนวความคิดของ อำนาจ จันทร์แป้น (2532, หน้า 111) กล่าวเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรว่า การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติการเรียนการสอน การจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพนั้นนอกจากจะต้องปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย โดยเฉพาะปัจจุบันที่การเตรียมการสอนและการแจกเค้าโครงรายวิชาให้แก่ศึกษานั้น ถือเป็นดัชนีชี้วัดอันหนึ่งในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพราะเค้าโครงรายวิชานั้นเปรียบเสมือนแผนการสอนในระดับกว้างตั้งแต่ วัตถุประสงค์ หนังสืออ้างอิง เนื้อหาสาระในแต่ละสัปดาห์ วิธีการจัดการเรียนการสอน วิธีการประเมินผลการเรียนการสอน และเกณฑ์การประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งผู้สอนทุกคนจะใช้เป็นเข็มทิศในการจัดการเรียนการสอน ทำให้การจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาเป็นไปอย่างมีหลักการและตรวจสอบได้ ในขณะเดียวกันผู้เรียนก็ได้ทราบล่วงหน้าถึงรายละเอียดต่างๆ ในเค้าโครงรายวิชาทำให้สามารถวางแผนการเรียนล่วงหน้าได้และยังสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ตามรายการของหนังสือและเอกสารที่ผู้สอนระบุให้เป็นเอกสารประกอบการสอนในรายวิชานั้นๆ อีกด้วย ดังนั้นเมื่อทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้รับทราบแผนการสอนร่วมกันจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของการบริหารหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

นอกจากนี้ผู้ศึกษาพบว่าผู้สอนส่วนหนึ่งมีความตั้งใจในการสอนทุกชั่วโมง(เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 41.89) และมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชาและเนื้อหาวิชาที่สอน (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 38.87) ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารหลักสูตรของคณะและภาควิชาที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนผู้สอนซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินการใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของ

มหาวิทยาลัยพายัพ เมื่อเดือน กรกฎาคม 2544 ว่า ทางมหาวิทยาลัยได้มีการประชุมกับผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด อีกทั้งตัวผู้สอนเองก็มีความตั้งใจ มีเจตนารมย์ (Commitment) ที่จะจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจากจำนวนที่อ้างถึงข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นจำนวนที่สามารถจะทำให้การจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป บรรลุผลในภาพรวมได้ในระดับมาก ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543, หน้า 25-26) กล่าวว่า ผู้สอนมีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร ดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับ ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งนี้เพราะผู้สอนนั้น เป็นผู้ที่น่าพาไปปฏิบัติ เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นความตั้งใจ และทัศนคติของผู้สอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา

อนึ่งนอกจากความตั้งใจในการสอนและทัศนคติที่ดีต่อรายวิชาที่สอนแล้ว ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับตนเองต่อผู้เรียนทุกเวลาและสถานที่ที่ควรจะทำ และควรตระหนักอยู่เสมอว่า ตนเองเป็น สิ่งเร้าสำคัญที่จะมีบทบาทต่อการเรียนของผู้เรียน อีกทั้งควรศึกษาหรือเข้าใจในวัยของผู้เรียนให้เหมาะสม และคุณลักษณะสำคัญที่ผู้สอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปพึงมี คือ ความเป็น “ปราชญ์” ดังแนวคิดของ พระธรรมปิฎก ว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปควรใช้คนที่เป็นปราชญ์สอน เพื่อให้ได้บัณฑิตตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างแท้จริง วิชาศึกษาทั่วไปมิใช่ วิชาพื้นฐานธรรมดา ควรใช้คนที่เป็นปราชญ์สอน เพราะจำเป็นต้องได้ผู้ที่มีความเข้าใจในสถานการณ์โลก รู้โลก รู้ชีวิต รู้ซึ่งถึงสังขารม ดำเนินชีวิตที่ดีงาม ถูกต้องตามสังคมมาเป็นผู้สอนจึงจะสอนได้ดี และในการจัดแบ่งวิชาศึกษาทั่วไป ผู้จัดต้องมีสติปัญญา มีความคิดเห็นกว้างไกล จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ และคุณลักษณะที่สำคัญมากอีกประการหนึ่ง ซึ่งสังคมไทยในปัจจุบันได้พยายามรณรงค์ที่จะปลูกฝังให้กับคนไทยทุกคน คือ การมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งผู้ศึกษาพบว่า ผู้สอนมีคุณธรรมและจริยธรรมในรายวิชาที่สอน (เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 37.74 และเห็นด้วย ร้อยละ 53.58) นับว่าเป็นจำนวนที่มาก เพราะในสังคมไทยนั้นกำลังต้องการคนที่มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังที่จุดมุ่งหมายของรายวิชาศึกษาทั่วไปของทบวงมหาวิทยาลัย (2539) ได้ระบุว่า ให้ผู้เรียนมีความเป็น ไทย มีคุณธรรม และจริยธรรมสูง การที่ผู้เรียนจะมีคุณธรรมจริยธรรมนั้นสถานศึกษาต้องปลูกฝังและสร้างค่านิยมเป็นผู้มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนมากกว่าปัจจัยอื่นๆ เพราะผู้เรียนใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา และสถานศึกษามีบทบาทในการให้ความรู้อยู่แล้ว ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเป็นแบบอย่างและเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตระหนัก ในการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ และผู้สอนทุกคนควรสอดแทรกในทุก

รายวิชาและทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “คุณธรรมและจริยธรรม” ในชีวิตประจำวัน

ในด้านการใช้สื่อการสอนนั้นผู้ศึกษาพบว่าผู้เรียนถึง 16 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้สอนควรมีเทคนิคและสื่อการสอนที่หลากหลาย มีจำนวนมาก อีกทั้งเป็นสื่อที่สนุกน่าเรียนและดึงดูดให้ผู้เรียนใส่ใจในการเรียน ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับประเด็นที่ผู้เรียนประมาณร้อยละ 30 ให้ความเห็นว่า “ไม่แน่ใจ” เกี่ยวกับ “ผู้สอนใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นเรื่องที่ผู้บริหารหลักสูตรรายวิชาศึกษาทั่วไปควรนำมาพิจารณาปรับปรุงอย่างยิ่ง เพราะสื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่สอน โดยเฉพาะในปัจจุบันที่นโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้บทบาทของการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนมีมากขึ้น สื่อการสอนจึงต้องมีประสิทธิภาพและมีความหลากหลาย เพื่อสนองต่อความต้องการของผู้ที่มีความแตกต่างกัน จากความเห็นของนักศึกษา พบว่า สื่อการสอนที่ผู้สอนใช้เป็นประจำ คือ เอกสารประกอบการสอน แผ่นใส เครื่องคำนวณ และวีดีโอ ส่วนสื่อการสอนที่ใช้น้อย คือ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งเห็นว่าผู้สอนควรหันมาใช้สื่อที่หลากหลายและเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ดังที่ ชมพูนุช รัตนา (2538, หน้า 6) ได้แสดงทัศนะในการใช้สื่อการสอนว่าต้องเน้นการศึกษาด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการศึกษาด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง มีความจำที่คงทนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ดีกว่าผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้ และ ชูติมา สุวรรณทะ (2540, หน้า 19) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนว่า ควรเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะสื่อการสอนที่ทันสมัยนั้นนอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รวดเร็วหลากหลายและมีประสิทธิภาพแล้ว ยังดึงดูดใจทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนและยังทำให้ผู้เรียนมีความรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอีกด้วย ดังเช่น ในปัจจุบันที่ผู้สอนหันมานิยมให้ผู้เรียนค้นคว้าความรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เองและเป็นความรู้ที่ไร้พรมแดนเป็นต้น

นอกจากประเด็นการใช้สื่อการสอนแล้วพบข้อเสนอแนะว่า ผู้สอนควรขยายเวลาในการสอนมากกว่าเดิม ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามขณะเรียนหรือนอกเวลา และควรมีแบบฝึกหัดให้ทำทุกชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินการใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ เมื่อเดือน กรกฎาคม 2544 ว่า อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในระดับน้อย และมีความสัมพันธ์กับผลการศึกษาในด้านความเห็นของผู้เรียนที่แสดงความไม่แน่ใจประมาณร้อยละ 25 ว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเรียนร่วมกับผู้สอน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่าผู้สอนควรเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น การซักถามในชั้นเรียน การพบปะขอคำปรึกษาออกเวลา การมอบหมายงานพิเศษหรือแบบฝึกหัดเป็นกรณีพิเศษสำหรับ

ผู้เรียนที่มีปัญหา การเน้นการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน นอกจากจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการสอนแล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และทำให้เกิดบรรยากาศที่เป็นกันเอง ซึ่งผู้เรียนจำนวน 5 ราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นนี้ไว้เช่นกันว่า ผู้สอนควรเป็นกันเองและเข้าใจใจของผู้เรียน อนึ่งในการมอบหมายงานนั้น ผู้เรียนจำนวน 4 ราย ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้สอนควาอธิบายงาน กำหนดงาน และสั่งงานให้ชัดเจน ซึ่งผู้ศึกษามีความเห็นว่าการมอบหมายงานนั้นผู้สอนควรใช้ใบงานและอธิบายประกอบเพื่อผู้เรียนทุกคนจะเข้าใจตรงกัน และสามารถทำชิ้นงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สอนและรายวิชานั้นๆ

3. ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนได้รับความรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชานั้น เข้าใจในการ “บริการ” ผู้อื่นและสังคม มองเห็นความสำคัญในการเรียนรายวิชาต่างๆ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และมองเห็นความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้รายวิชาศึกษาทั่วไปร่วมกัน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นผลของการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ ว่า บรรลุตามเป้าหมายอย่างไร ผู้ศึกษาเห็นว่า ทางมหาวิทยาลัยควรพัฒนาการบริหารหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้ผู้เรียนจำนวนมากกว่านี้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และมองเห็นความสำคัญของการศึกษารายวิชาในหมวดวิชาศึกษาศึกษาทั่วไป ทั้งนี้เพราะความรู้ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปนั้น ผู้เรียนทุกคนต้องสะสมไว้เพื่อให้ตนเองมีความรู้ขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข เช่น การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ดี การเป็นผู้มีปัญญา รู้จักคิดวิเคราะห์ วิจัย การเป็นผู้รู้จักตนเอง ดังที่ ชุตินา สุวรรณทะ (2540, หน้า 18) กล่าวว่า ทบวงมหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน เรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อให้มีความรู้กว้างในสาขาต่างๆ และประสานรายวิชาต่างๆ ได้ และต้องมีความเป็นไทย มีความคิดริเริ่ม รู้จักคิดวิเคราะห์ วิจัย และมีโลกทัศน์กว้างไกล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ หากผู้เรียนคนใดไม่ได้รับการปลูกฝังหรือไม่เข้าใจบทบาทของตนเองหรือไม่ได้สะสมประสบการณ์ที่ดี จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวและแก้ปัญหาได้น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมในยุคปัจจุบันที่มีสภาพนานับการที่ผู้เรียนต้องเผชิญ เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การคอร์รัปชัน ยาเสพติด โรคเอดส์ สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกเป็นต้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่า จำนวนของผู้เรียนที่แสดงความคิดเห็นในการศึกษาครั้งนี้ และได้รับความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปนั้น เป็นปริมาณที่มากและมหาวิทยาลัยควรพัฒนาให้สูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และปณิธานของมหาวิทยาลัยพายัพต่อไป

อนึ่งนักศึกษาบางคนได้แสดงความไม่แน่ใจเกี่ยวกับความเข้าใจใน “สัจจะ” แห่งชีวิต ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า นักศึกษาดังกล่าวไม่เพียงขาดความรู้ที่บรรจุในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเท่านั้น แต่ยัง

ขาดความเข้าใจและความซาบซึ้งในปณิธานของมหาวิทยาลัย และคำขวัญ คือ “สัจจะ – บริการ” อีกด้วย จึงเป็นข้อมูลที่ทางมหาวิทยาลัยควรพิจารณานำไปศึกษาเพื่อวางแผนปฏิบัติให้การจัดการเรียนการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้และเข้าใจ “สัจจะ” แห่งชีวิต ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่จะสามารถ “บริการ” ผู้อื่นและสังคมได้ตามเป้าหมายดังปรากฏในปณิธานของมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ผู้ศึกษาพบข้อเสนอแนะว่า ผู้เรียนควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและผู้สอน ซึ่งเห็นว่ามีผลสอดคล้องกับประเด็นดังกล่าว เพราะการที่ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและผู้สอน จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน สามารถเรียนรายวิชาดังกล่าวอย่างมีความสุขและเกิดผลดีในที่สุด ในทางตรงกันข้ามหากผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนหรือผู้สอน ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกต่อต้าน อาจหนีเรียนหรือเรียนด้วยความเบื่อหน่าย ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนทางในการแก้ปัญหา การสร้างทัศนคติที่ดีนั้นเป็นเรื่องยากเพราะรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปบางรายวิชาเป็นวิชาที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียน เรียนถึง 4 รายวิชา และวิชาที่ต้องท่องเนื้อหา การเรียนรายวิชาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนมาโดยตลอด แต่ผู้สอนสามารถสร้างทัศนคติที่ดีได้ด้วยการบอกผลดีและประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับและมีเทคนิควิธีการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีการเสริมแรงเป็นระยะๆ เพื่อเป็นการให้กำลังใจกับผู้เรียน และมีการแนะนำแหล่งความรู้หรือวิธีการที่ผู้เรียนจะสามารถฝึกหัดหรือทบทวนนอกเวลาได้

สำหรับตัวผู้สอนควรตระหนักอยู่เสมอว่าตนเองเป็นสิ่งเร้าสำคัญที่จะมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนนั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและเทคนิควิธีของผู้สอน ซึ่งผู้สอนควรศึกษาเพิ่มเติมในด้านทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะการอธิบาย ทักษะการถามคำถาม ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการใช้กริยาท่าทาง และทักษะการสรุปสัมพันธภาพเป็นต้น การมีความชำนาญในทักษะการดังกล่าวจะทำให้ผู้สอนดำเนินการสอนได้ไม่น่าเบื่อและมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนตลอดเวลา นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องศึกษาเพิ่มเติมในด้านการใช้เทคนิควิธีในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลักอันหนึ่งที่จะทำให้ผู้สอนมีคุณสมบัติตามวิชาชีพ ซึ่งบรรจุในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ส่งผลให้ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและผู้สอนอีกโสดหนึ่ง

3. ด้านเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้ พบว่า เนื้อหาสาระของรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจในบทบาทของตนเองต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรายงานการประเมินการใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ เมื่อ

เดือนกรกฎาคม 2544 ที่ความเห็นในระดับมากที่สุด คือเนื้อหาสาระของรายวิชาศึกษาทั่วไปมีความสอดคล้องต่อความต้องการของสังคมและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นว่า เมื่อจัดเนื้อหาสาระดังกล่าวให้ผู้เรียนเรียนแล้ว ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่ตนเองต้องปฏิบัติต่อสังคม ดังเป้าหมายของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ กล่าวว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีคืออย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้หากผู้เรียนไม่สามารถสนองความต้องการของสังคมได้ ผู้เรียนจะมีความคับข้องใจ และอาจพัฒนาเป็นปัญหาใหญ่ได้ ในขณะเดียวกันสังคมซึ่งมีความคาดหวังในการพัฒนาที่ถูกต้องและยั่งยืนก็จะไม่ได้รับในสิ่งนั้นเช่นกัน

ผลการศึกษาอีกประการหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินการใช้หลักสูตรรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ เมื่อ เดือน กรกฎาคม 2544 คือ ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดเนื้อหาสาระในแต่ละรายวิชาสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ที่ระบุไว้ในเค้าโครงรายวิชาของแต่ละรายวิชา การจัดเนื้อหาสาระให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์นั้นสำคัญมาก เพราะเนื้อหาสาระเป็นส่วนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หากเนื้อหาสาระมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้และมีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปบรรลุตามเป้าหมายต่อไป อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาพบว่า ผู้เรียนบางส่วนประมาณร้อยละ 25 แสดงความไม่แน่ใจต่อเนื้อหาสาระในเรื่องการช่วยสร้างทักษะในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น ความทันสมัย ความเข้าใจต่อวัฒนธรรมไทย การมองเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และความง่ายอย่างเหมาะสมของเนื้อหาวิชา ในประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นเนื้อหาสาระที่มีความจำเป็นมากต่อการดำรงชีวิตและการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน หากผู้เรียนเกิดความไม่แน่ใจหรือเกิดความสับสนจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับต่ำหรืออาจเรียนรู้ผิดไปจากวัตถุประสงค์ การที่ผู้เรียนเกิดความไม่แน่ใจในเนื้อหาสาระในบางเรื่องอาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนไม่ได้อธิบายหรือใช้สื่อประกอบให้ชัดเจน หรืออาจไม่ได้สรุปใจความสำคัญหลังการสอนแต่ละเรื่อง ทั้งนี้เพราะเนื้อหาสาระแต่ละเรื่องมีความง่ายแตกต่างกัน และตัวผู้เรียนเองก็มีความพร้อมในการรับรู้ในแต่ละเรื่องแตกต่างกันด้วย ดังนั้นจึงเป็นบทบาทของผู้สอนที่จะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาที่สอนด้วยเทคนิควิธีหรือสื่อประกอบอย่างเหมาะสม

อนึ่งผู้ศึกษาพบว่าผู้เรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้ คือ ควรปรับปรุงเนื้อหาภาษาอังกฤษให้ง่ายลง สำหรับรายวิชาที่ยากแก่การเข้าใจ ควรมีตัวอย่างประกอบเพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น และเนื้อหาบางรายวิชาเป็นเรื่องใกล้ตัว ควรพูดหรือยกตัวอย่างมากๆ ซึ่งผล

การศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของผู้เรียนประมาณร้อยละ 25 ที่ไม่แน่ใจในประเด็นรายวิชาที่เรียนช่วยสร้างทักษะในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและมีสาระที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะวัฒนธรรมไทยและมองเห็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ดังนั้นจึงมีความเห็นพ้องกับข้อเสนอแนะของผู้เรียนว่า การยกตัวอย่างประกอบในแต่ละเนื้อหานั้นเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนสามารถจินตนาการและเข้าใจได้ดีในที่สุด โดยเฉพาะเนื้อหาที่ผู้เรียนเสนอแนะมานั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณธรรม จริยธรรมหรือเรื่องวัฒนธรรมไทยต่างเป็นเรื่องที่มีความเป็นนามธรรมสูง การจัดการเรียนการสอนต้องเน้นด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับและเกิดค่านิยมในการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ ทั้งเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และเรื่องวัฒนธรรมไทยต่างเป็นสาระสำคัญที่บรรจุในหลักสูตรปัจจุบัน ดังนั้นผู้สอนจึงควรใช้เทคนิควิธีที่เหมาะสมในการปลูกฝังให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ และควรมีการทบทวนและตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนทุกครั้งของการสอนด้วย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ด้านผู้สอนและวิธีการสอน

- 1) ผู้บริหารฝ่ายวิชาการในระดับต่าง ๆ ควรกระตุ้นและสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาและปรับปรุงเทคนิคและสื่อการสอนอยู่เสมอ อีกทั้งควรมีสื่อหลากหลายจำนวนมาก เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน
- 2) ผู้สอนควรกำหนดเวลาสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา ถ้าเป็นวิชาที่ใช้การคำนวณควรมีแบบฝึกหัดให้ทำบ่อยครั้ง

ด้านผู้เรียน

- 1) ผู้เรียนควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและผู้สอน โดยต้องพยายามเข้าใจและมองเห็นประโยชน์และคุณค่าของรายวิชาต่างๆ เมื่อเป็นดังนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนสามารถเรียนอย่างมีความสุขและเกิดผลดีในที่สุด
- 2) ผู้เรียนควรตั้งใจศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะรายวิชาที่ต้องฝึกทักษะ เช่น ภาษาต่าง ๆ และรายวิชาที่ต้องนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต เช่น จิตวิทยากับชีวิตประจำวัน (PS101) สารนิเทศและการศึกษาค้นคว้า (AS100) และ มนุษย์กับเทคโนโลยีชีวภาพและสิ่งแวดล้อม (GS100) เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อการสะสมประสบการณ์ที่ถูกต้องและนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในชีวิตจริงต่อไป

ด้านเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้

ผู้สอนควรปรับปรุงเนื้อหาภาษาอังกฤษให้ง่ายลงหรือปรับวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ได้ฝึกจนเกิดความเข้าใจ และในรายวิชาที่เนื้อหายากแก่การเข้าใจ ควรมีตัวอย่างประกอบ เพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทุกรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เปิดทำการสอนในภาคการศึกษา นั้นๆ และควรแยกศึกษาเป็นกลุ่มวิชา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาเฉพาะเจาะจงในรายวิชาที่มีปัญหา เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาคัดข้องการได้ง่าย และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยพัยในการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปต่อไป